

Poznań, dnia 9 września 2009 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

LPO-410-28-01//2009

P/09/108

Pan Zdzisław Wojciech Krajewski

Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu skontrolowała Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu („WIOŚ”) w zakresie zapobiegania w latach 2006-2009 (I. półrocze) poważnym awariom zagrażającym środowisku. W związku z tą kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 26 sierpnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli – na podstawie art. 60 *ustawy o NIK* – przekazuje Panu Inspektorowi Wojewódzkiemu niniejsze **wystąpienie pokontrolne**.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację obowiązków *WIOŚ* w badanym zakresie, mimo wymienionych niżej nieprawidłowości.

1. Według stanu na dzień 30 czerwca 2009 r. na terenie województwa wielkopolskiego było 12 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej („ZDR”) i 17 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia takiej awarii („ZZR”). Ponadto 86 zakładów t. zw. pozostałych sklasyfikowano jako potencjalnych sprawców poważnych awarii.

W badanym okresie zaistniało 19 zdarzeń o znamionach poważnej awarii, w tym 3 w 2006 r., 7 w 2007 r., 4 w 2008 r. i 5 w I. połowie 2009 r. Spośród nich, tylko jedno wiązało się ze spełnieniem kryteriów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska². Zdarzenie to miało miejsce w 2007 r. w Zakładach Mięsnych w Kole, które były zakwalifikowane do grupy t. zw. pozostałych zakładów. W trakcie zdarzenia doszło do uwolnienia amoniaku z nieużywanej instalacji, w wyniku czego zatruciu uległo 15

¹Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2003 r. Nr 5, poz. 58.

osób, z których 13 było hospitalizowanych powyżej 24 godzin. Pozostałe zdarzenia posiadały cechy określone w art. 3 pkt. 23-24 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska³.

2. NIK pozytywnie ocenia działania *WIOŚ* polegające na inicjowaniu warunków zapobiegania poważnym awariom oraz usuwania ich skutków i przywracania środowiska do właściwego stanu. W szczególności: • w regulaminie organizacyjnym *WIOŚ* zamieszczono zadania związane z zapobieganiem poważnym awariom oraz przydzielono je osobom posiadającym odpowiednie przygotowanie merytoryczne i odpowiedni staż pracy, • prowadzono (zgodnie z przyjętymi zasadami) rejestr zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia awarii, a także ewidencję poważnych awarii, • przeprowadzano kontrole w *ZDR* i *ZZR* z ustawową częstotliwością, • realizowano wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w sprawie postępowania inspektorów w przypadku wystąpienia poważnej awarii.

WIOŚ – mając na uwadze poprawę m. in. efektywności systemu przeciwdziałania zagrożeniom w województwie wielkopolskim – w lutym 2009 r. wraz z Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu złożył do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu wnioski o dofinansowanie w kwocie 2.309,9 tys. zł z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego projektu p. n. „Wzmocnienie zintegrowanego chemiczno-ekologicznego systemu bezpieczeństwa województwa wielkopolskiego poprzez zakup specjalistycznego sprzętu”. Projekt zakłada zakup dla *WIOŚ* m. in. 6 mobilnych laboratoriów do badań skażenia środowiska (umożliwiających wykonanie badań na miejscu awarii) oraz 10 komputerów przenośnych wraz z oprogramowaniem umożliwiającym łączność z innymi osobami zaangażowanymi w realizację zadań terenowych.

3. Zastrzeżenia budził system kontroli wewnętrznej w zakresie zapobiegania poważnym awariom. Oparty on został na kontroli funkcjonalnej, którą prowadzili w trybie roboczym: naczelnik wydziału inspekcji *WIOŚ* oraz kierownicy działów inspekcji w delegaturach. Taki system był mało efektywny i nie gwarantował doskonalenia procesów kontrolnych, m. in. poprzez systematyczne i metodologiczne podejście do ich oceny. Zastrzeżenia budził m. in. fakt, że inspektorzy *WIOŚ* nie kontrolowali terminowości przekazywania do *WIOŚ* wymaganych prawem dokumentów, co skutkowało tym, iż niektórzy prowadzący zakłady o zwiększonym lub o dużym ryzyku nieterminowo przekazywali takie dokumenty jak zgłoszenie za-

³ Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz.150 ze zm.

kładu lub programu zapobiegania awariom. Inspektorów prowadzących kontrole nie obowiązywał także ramowy program kontroli lub lista pytań w zakresie tematyki zapobiegania poważnym awariom. Powodowało to, że opisy zawarte w protokółach kontroli były niejednolite. Stan taki utrudniał prowadzenie nadzoru merytorycznego nad całokształtem działalności kontrolnej prowadzonej na terenie województwa wielkopolskiego. Za niepokojące zjawisko należy uznać przyjęcie przez inspektorów prowadzących kontrole w zakładach (wbrew obowiązującej instrukcji prowadzenia kontroli) w sposób nieformalny zasady, że w sytuacji stwierdzenia prawidłowej realizacji obowiązków w zakresie badanego zagadnienia, w protokole kontroli nie zamieszcza się ustaleń w tym zakresie. Dotyczyło to takich zagadnień jak: prawidłowość wprowadzania odpowiednich zabezpieczeń w celu ograniczenia skutków poważnych awarii wewnątrz i na zewnątrz zakładu lub właściwe określenia działań w celu zapobiegania poważnym awariom.

NIK pozytywnie ocenia podjęte w czerwcu b. r. działania w celu doskonalenia procesu kontroli i wprowadzenie kryteriów oceny protokołów, w tym ustalenie sposobu jej dokumentowania.

4. Częstotliwość oraz zasięg terytorialny przeprowadzonych szkoleń przez *WIOŚ* w zakresie zapobiegania poważnym awariom dla organów administracji i podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii, były niewystarczające. W 2006 r. przeprowadzono dwa szkolenia: dla przedsiębiorców Konińskiej Izby Gospodarczej (nie udokumentowano liczby uczestników) oraz dla 36 funkcjonariuszy powiatowych komend Policji z Wielkopolski, a w 2007 r. szkolenie dla 100 strażaków Państwowej Straży Pożarnej. Szkolenia te przeprowadzono bez udokumentowania programu szkolenia oraz jego realizacji.

Zdaniem NIK, szczególne zainteresowanie *WIOŚ* powinno być ukierunkowane na prowadzenie szkoleń dla organów administracji publicznej, z powodu współdziałania z tymi organami w zakresie egzekwowania obowiązków od sprawców zdarzeń oraz w związku ze sprawowaniem przez *WIOŚ* nadzoru nad usuwaniem skutków poważnych awarii.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o podjęcie działań w zakresie zapobiegania poważnym awariom zagrażającym środowisku poprzez:

- 1) kontynuowanie działań w kierunku usprawnienia wykonywania funkcji kontrolnych,
- 2) inicjowanie szkoleń dla pracowników jednostek administracji publicznej.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Inspektora, w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobach wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków albo o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie dyrektorowi delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.